

Sygn. akt VI U 343/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 października 2016 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodnicząca:	SSO Monika Miller-Młyńska
Protokolant:	stażysta Michał Maśnik

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 20 października 2016 r. w S.

sprawy B. K. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o wysokość emerytury

na skutek odwołania B. K. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

z dnia 23 marca 2016 roku znak: ENMS/25/039065670

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustala, iż poczynając od 1 kwietnia 2016 roku wysokość należnej ubezpieczonej i przysługującej jej do wypłaty emerytury obliczonej zgodnie z art. 183 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wynosi 2138,34 zł (dwa tysiące sto trzydzieści osiem złotych i trzydzieści cztery grosze);

II. oddala odwołanie w pozostałym zakresie.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 23 marca 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. z urzędu przeliczył należną B. K. (1) emeryturę od dnia 1 kwietnia 2016 r., tj. od najbliższego terminu płatności. Wyliczona emerytura zgodnie z zasadami określonymi w art. 183 ustawy emerytalnej wyniosła 2.122,69 zł (tj. 20% emerytury obliczonej na podstawie art. 53 ustawy emerytalnej - tj. 511,19 zł i 80% emerytury obliczonej na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej - tj. 1611,50 zł).

Jednocześnie w tym samym dniu – 23 marca 2016 r. – organ rentowy wydał decyzję odmawiającą przeliczenia podstawy wymiaru emerytury zgodnie z wnioskiem ubezpieczonej ze stycznia 2016 r. W uzasadnieniu wskazano, że do przeliczenia podstawy wymiaru emerytury w części obliczanej na podstawie art. 53 uwzględnia się podstawy wymiaru składek z okresów poprzedzających rok zgłoszenia wniosku o emeryturę. Ubezpieczona wniosek o emeryturę złożyła w 2014 r., stąd brak jest podstaw do przeliczenia emerytury z uwzględnieniem w podstawie wymiaru wynagrodzeń za lata 2014 i 2015, ani też przy wzięciu pod uwagę kwoty bazowej obowiązującej w dniu złożenia wniosku o przeliczenie.

B. K. (1) odwołała się od powyższej decyzji, wnosząc o jej zmianę i przeliczenie emerytury na podstawie art. 110 ustawy emerytalnej. Wskazała, że po przyznaniu jej emerytury w 2014 r. wypłata świadczenia uległa zawieszeniu z powodu kontynuowania przez nią zatrudnienia. Po ustaniu zatrudnienia w styczniu 2016 r. złożyła wniosek o podjęcie wypłaty świadczenia i przeliczenie emerytury z uwzględnieniem zarobków przypadających po przyznaniu prawa do emerytury z lat 2014 i 2015. Ubezpieczona podkreśliła przy tym, że wyliczenie wskaźnika podstawy wymiaru emerytury na podstawie zarobków z lat 2005 do 2014 zamiast z lat 2004-2013 jest dla niej znacznie korzystniejsze, w konsekwencji organ rentowy powinien przeliczyć jej świadczenie na podstawie art. 110 ustawy emerytalnej. B. K. wskazała ponadto, że niezrozumiałym jest dla niej to dlaczego aktualnie organ rentowy odmawia jej przeliczenia emerytury zgodnie z jej wnioskiem, podczas gdy w decyzji z dnia 25 stycznia 2016 r. ustalono wysokość emerytury z uwzględnieniem podstaw wymiaru składek z lat od 2005 do 2014.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie w całości. Pełnomocnik organu wyjaśnił, że w przypadku osób, które mają przyznaną emeryturę na podstawie art. 183 do ponownego ustalania emerytury w związku z podleganiem ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym po dniu przyznania prawa do świadczenia stosuje się art. 108 ustawy emerytalnej. Organ rentowy dokonał więc obecnie przeliczenia należnego ubezpieczonej świadczenia z uwzględnieniem tego przepisu. Ponadto wskazano, że co prawda w decyzji z dnia 25 stycznia 2016 r. ustalono wysokość przysługującej ubezpieczonej emerytury w części obliczanej na podstawie art. 53 z uwzględnieniem podstaw wymiaru składek z lat od 2005 do 2014, jednakże było to wynikiem omyłki. Wobec powyższego decyzją z dnia 23 marca 2016 r. organ rentowy z urzędu przeliczył emeryturę ubezpieczonej od dnia 1 kwietnia 2016 r., przyjmując na potrzeby wyliczenia podstawy wymiaru emerytury najkorzystniejszy dla ubezpieczonej i możliwy do przyjęcia zgodnie z obowiązującymi przepisami wariant wyliczenia wysokości świadczenia, przy uwzględnieniu podstaw wymiaru składek z lat 2004-2013. Ponadto na rozprawie w dniu 22 września 2016 r. pełnomocnik organu rentowego wyjaśnił, że podstawą prawną ponownego wyliczenia wysokości emerytury uwzględniającego konieczność naprawienia popełnionego błędu był przepis art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 1 kwietnia 2004 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. wydał decyzję o ustaleniu dla B. K. (1) kapitału początkowego. Wysokość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999r. ustalono na kwotę 101.028,51 zł, zaś podstawę wymiaru kapitału początkowego – na kwotę 1.003,08 złotych. Długość przebytych okresów składkowych uwzględniono w wymiarze 19 lat, 7 miesięcy i 14 dni (235 miesięcy), zaś nieskładkowych – 10 miesięcy i 29 dni, w tym 7 miesięcy i 6 dni sprawowania opieki nad dzieckiem.

W decyzji wskazano, że współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998r. wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego wyniósł w przypadku ubezpieczonej 75,83%.

Wskazano również że średnie dalsze trwanie życia – wyrażone w miesiącach dla osób w wieku 62 lat – wynosi 209 miesięcy.

Niesporne, a nadto dowód: decyzja z 19.02.2004 r. – k. 22 plik (...).

W marcu 2014 r. B. K. (1) złożyła wniosek o przyznanie jej prawa do emerytury. Wskazała że jest członkiem OFE, jednak wnosi o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w OFE, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Niesporne, a nadto dowód: wniosek o emeryturę – k. 1-4 plik akt rentowych.

Decyzją z 2 kwietnia 2014 r. organ rentowy przyznał ubezpieczonej od 1 marca 2014 r., tj. od miesiąca złożenia wniosku, zaliczkę na poczet przysługującej emerytury.

Emerytura obliczona zgodnie z zasadami określonymi w art. 183 ustawy wyniosła 1.812,46 zł (tj. 20% emerytury obliczonej na podstawie art. 53 ustawy emerytalnej - 484,53 zł i 80% emerytury obliczonej na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej - 1.327,93 zł).

Ustalając wysokość emerytury na podstawie art. 53 organ rentowy do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjął przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 10 lat kalendarzowych od 2004 do 2013. W. 113,39%. Kwotę bazową przyjęto w wysokości 3.191,93 zł. Podstawa wymiaru obliczona przez pomnożenie wppw 113,39% przez kwotę bazową 3.191,93zł wyniosła 3.619,33 zł.

Organ rentowy na potrzeby wyliczenia emerytury na podstawie art. 53 uwzględnił w stażu ubezpieczeniowym B. K. 34 lata, 8 miesięcy i 13 dni okresów składkowych (416 miesięcy), które przeliczył przy zastosowaniu wskaźnika 1,3 % oraz 1 rok i 6 dni (12 miesięcy) okresów nieskładkowych, które przeliczył przy zastosowaniu wskaźnika 0,7%. Wysokość tak wyliczonego świadczenia wyniosła 2.422,63 zł.

Podstawę obliczenia emerytury na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej stanowiła z kolei kwota składek na ubezpieczenie emerytalne zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji (169.589,34 zł) oraz kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego (316.267,31 zł). Wysokość tak wyliczonego świadczenia wyniosła 1.659,91 zł.

Organ rentowy zawiesił wypłatę emerytury z uwagi na kontynuowanie przez ubezpieczoną zatrudnienia.

Dowód: decyzja z 2.04.2014 r. – k. 16-17 plik akt rentowych.

Decyzją z dnia 13 stycznia 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. – wobec nabycia przez ubezpieczoną prawa do emerytury od dnia 1 marca 2014 r. – przeliczył i ponownie ustalił kapitał początkowy B. K. na dzień 1.01.1999 r. Jako podstawę prawną swojego działania wskazał przepis art. 185 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS.

Organ rentowy wskazał, że na podstawie powołanego przepisu wartość kapitału początkowego podlega przeliczeniu poprzez dodanie do okresu składkowego okresu równego różnicy pomiędzy wiekiem emerytalnym a faktycznym wiekiem przejścia na emeryturę. Okres składkowy obliczony przez ZUS na podstawie art. 185 ustawy emerytalnej wyniósł 70 miesięcy.

Kapitał początkowy po przeliczeniu wyniósł 116.920,87 zł.

Dowód: decyzja z 13.01.2016 r. – k. 26 plik (...).

Decyzją z dnia 19 stycznia 2016 r., wydaną – jak wskazano w treści decyzji - w rozpoznaniu wniosku z dnia 17 marca 2014 r., organ rentowy przyznał B. K. (1) od dnia 1 marca 2014 r., tj. od miesiąca złożenia wniosku, emeryturę w ostatecznej wysokości.

Emerytura obliczona zgodnie z zasadami określonymi w art. 183 ustawy wyniosła 1948,44 zł (tj. 20% emerytury obliczonej na podstawie art. 53 ustawy emerytalnej - 484,53 zł i 80% emerytury obliczonej na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej - 1463,91 zł).

Wysokość emerytury w części obliczanej na podstawie art. 53 organ rentowy pozostawił w dotychczasowej wysokości (2.422,63 zł).

Ponownie dokonano natomiast wyliczenia emerytury w części obliczanej na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej, uwzględniając przy wyliczaniu wysokości świadczenia kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego w wysokości 366.017,96 zł oraz kwotę zwaloryzowanych składek w wysokości 169.589,50 zł.

Do obliczenia emerytury przyjęto kwotę składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zaewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca

poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Wskazano, że emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę (292,70 miesięcy). Wysokość tak wyliczonego świadczenia wyniosła 1.829,89 zł.

Organ rentowy zawiesił wypłatę emerytury z uwagi na kontynuowanie przez ubezpieczoną zatrudnienia.

Wskazał przy tym, że z uwagi na to, że zgodnie z art. 25 ustawy emerytalnej podstawę obliczenia emerytury w części obliczonej na podstawie art. 26 stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zaewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, wysokość emerytury zostanie ustalona w ostatecznej kwocie z chwilą podjęcia wypłaty emerytury, tj. po rozwiązaniu stosunku pracy i zgłoszeniu wniosku o podjęcie wypłaty emerytury. Średnie dalsze trwanie życia zostanie ustalone na dzień zgłoszenia wniosku o podjęcie wypłaty emerytury.

Niesporne, a nadto dowód: decyzja z 19.01.2016 r. – k. 20-21 plik akt rentowych.

W dniu 12 stycznia 2016 r. B. K. złożyła w ZUS O/S. wniosek o podjęcie wypłaty świadczenia w związku z ustaniem z dniem 31 grudnia 2015 r. zatrudnienia, w którym pozostawała nieprzerwanie od 1 lipca 1978 r. Wniosła przy tym o doliczenie składek zaewidencjonowanych na jej koncie oraz ponowne ustalenie wysokości kapitału początkowego z uwzględnieniem urlopu wychowawczego oraz przeliczenie emerytury zgodnie z ustawą z dnia 5.03. (...).

Dowody:

- wniosek z 12.01.2016 r. – k. 22 plik akt rentowych;

- świadectwo pracy – k. 23 plik akt rentowych.

Decyzją z dnia 20 stycznia 2016 r. organ rentowy ponownie ustalił ubezpieczonej wartość kapitału początkowego na dzień 01 stycznia 1999 roku – wobec nabycia emerytury od dnia 1 stycznia 2016 r.

Organ rentowy zweryfikował wcześniejsze wyliczenie wysokości kapitału, dokonując przeliczenia uwzględnionych okresów sprawowania opieki nad dziećmi (7 miesięcy) przy zastosowaniu art. 174 ust. 2a ustawy emerytalnej, tj. przy zastosowaniu przelicznika 1,3 za każdy rok (zamiast dotychczasowego 0,7).

Nadto skorygował wysokość kapitału początkowego obliczonego na podstawie art. 185 ustawy emerytalnej, przyjmując, że różnica pomiędzy powszechnym wiekiem emerytalnym (61 lat i 9 miesięcy), a wiekiem przejścia na emeryturę (57 lat i 9 miesięcy) w przypadku ubezpieczonej wyniosła 48 miesięcy.

Kapitał początkowy ustalony na dzień 1.01.1999 r. wyniósł 112.684,44 zł.

Niesporne, a nadto dowód: decyzja z 20.01.2016 r. – k. 32 plik (...).

W związku ze złożonym przez B. K. w dniu 12 stycznia 2016 r. wnioskiem o podjęcie wypłaty i przeliczenie emerytury, w dniu 25 stycznia 2016 r. organ rentowy wydał decyzję o ustaleniu wysokości i podjęciu wypłaty emerytury od dnia 1 stycznia 2016 r.

Stosując art. 110 ustawy emerytalnej organ rentowy na nowo obliczył podstawę wymiaru emerytury B. K. w części obliczanej na podstawie art. 53 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, przyjmując do jej ustalenia przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 10 lat kalendarzowych od 2005 do 2014. Wyliczony na nowo wwpw wyniósł 115,52%. Przyjęto również nową kwotę bazową obowiązującą w dacie podjęcia wypłaty świadczenia, tj. kwotę 3.308,33 zł. Podstawa wymiaru obliczona przez pomnożenie wwpw 115,52% przez kwotę bazową 3.308,33zł wyniosła 3.821,78 zł.

Organ rentowy zweryfikował również długość okresów składkowych przyjętych do wyliczenia wysokości świadczenia w tej części. Na potrzeby wyliczenia emerytury na podstawie art. 53 uwzględniono bowiem w stażu ubezpieczeniowym B. K. 36 lat, 6 miesięcy i 1 dzień okresów składkowych (438 miesięcy), które przeliczono przy zastosowaniu wskaźnika 1,3 %. Wzięto też pod uwagę 1 rok i 20 dni (12 miesięcy) okresów nieskładkowych, które przeliczono przy zastosowaniu wskaźnika 0,7%. Wysokość tak wyliczonego świadczenia wyniosła 2634,20 zł.

Organ rentowy dokonał również na nowo wyliczenia emerytury w części obliczanej na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej, uwzględniając przy wyliczaniu wysokości świadczenia kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego w wysokości 369.181,41 zł oraz kwotę zwaloryzowanych składek w wysokości 198.175,09 zł. Wskazano, że emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę (282,20 miesięcy). Wysokość tak wyliczonego świadczenia wyniosła 2.010,48 zł.

Emerytura obliczona zgodnie z zasadami określonymi w art. 183 ustawy wyniosła 2.135,22 zł (tj. 20% emerytury obliczonej na podstawie art. 53 ustawy emerytalnej - 526,84 zł i 80% emerytury obliczonej na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej - 1.608,38 zł).

Dowód: decyzja z 25.01.2016 r. – k. 28 -29 plik akt rentowych.

Powyższa decyzja uprawomocniła się.

Niesporne.

W marcu 2016 roku pracownik ZUS zajmujący się sprawą B. K. uznał, że przy ustalaniu wysokości świadczenia został popełniony błąd, polegający na niezgodnym z prawem przeliczeniu emerytury w części ustalonej na podstawie art. 53 ustawy emerytalnej (tj., że nieprawidłowo przeliczono emeryturę w tej części na podstawie art. 110 ustawy emerytalnej, przy przyjęciu zarobków za rok 2014 i nowej kwoty bazowej). W powyższej sytuacji organ rentowy zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzją z dnia 23 marca 2016 r. z urzędu skorygował wysokość należnego ubezpieczonej świadczenia od dnia 1 kwietnia 2016 r., tj. od najbliższego terminu płatności.

Ustalając wysokość emerytury na podstawie art. 53 organ rentowy organ rentowy zweryfikował sposób wyliczenia podstawy wymiaru świadczenia, przyjmując dotychczasową podstawę wymiaru ustaloną decyzją pierwszorzadową z dnia 2 kwietnia 2014 r. przyznającą ubezpieczonej prawo do emerytury, tj. do ustalenia podstawy wymiaru świadczenia przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 10 lat kalendarzowych od 2004 do 2013. W. wyniósł 113,39%. Kwotę bazową przyjęto w wysokości 3191,93 zł, Podstawa wymiaru obliczona przez pomnożenie wppw 113,39% przez kwotę bazową 3131,93 zł wyniosła 3619,33 zł. W stażu ubezpieczeniowym uwzględniono 36 lat, 6 miesięcy i 1 dzień okresów składkowych (438 miesięcy) i 1 rok i 20 dni (12 miesiące) okresów nieskładkowych. Wysokość emerytury obliczonej na podstawie art. 53 po przeliczeniu wyniosła 2.555,94 zł.

Organ rentowy zweryfikował również wyliczenie emerytury w części obliczanej na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej, uwzględniając przy wyliczaniu wysokości świadczenia nową kwotę zwaloryzowanych składek w wysokości 199.276,25 zł. Wyliczając kwotę zwaloryzowanych składek organ rentowy dodatkowo uwzględnił pominiętą w decyzji z dnia 25 stycznia 2016 r. kwotę składek zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonej za grudzień 2015 r.

Kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego i średnie dalsze trwanie życia przyjęto w takiej samej wysokości jak w decyzji z 25.01.2016 r., tj. zwaloryzowany kapitał początkowy w kwocie 369.181,41 zł (przy przyjęciu jako wyjściowej kwoty 112.684,44 zł), średnie dalsze trwanie życia - 282,20 miesięcy. Wysokość tak wyliczonego świadczenia wyniosła 2014,38 zł.

Po przeliczeniu emerytura B. K. wyniosła 2122,69 zł (tj. 20% emerytury obliczonej na podstawie art. 53 ustawy emerytalnej - 511,19 zł i 80% emerytury obliczonej na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej - 1611,50 zł).

Dowody:

- decyzja z 23.03.2016 r. – k. 31-32 plik akt rentowych;
- postanowienie o sprostowaniu z 28.04.2016 r. – k. 35 plik akt rentowych.

Jednocześnie w dniu 23 marca 2016 r. organ rentowy wydał decyzję odmawiającą przeliczenia podstawy wymiaru emerytury zgodnie z wnioskiem ubezpieczonej ze stycznia 2016 r. W uzasadnieniu wskazano, że do przeliczenia podstawy wymiaru emerytury w części obliczanej na podstawie art. 53 uwzględnia się podstawy wymiaru składek z okresów poprzedzających rok zgłoszenia wniosku o emeryturę. Ubezpieczona wniosek o emeryturę złożyła w 2014 r., stąd brak jest podstaw do przeliczenia emerytury z uwzględnieniem wynagrodzeń za 2014 i 2015 rok w podstawie wymiaru i kwoty bazowej obowiązującej na dzień złożenia wniosku o przeliczenie.

Dowód: decyzja z 23.03.2016 r. – k. 34 plik akt rentowych.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie okazało się w przeważającej części uzasadnione.

Sąd uznał, że w analizowanym przypadku organ rentowy w zaskarżonej decyzji z dnia 23 marca 2016 r., dokonując z urzędu przeliczenia należnej ubezpieczonej emerytury, w nieuprawniony sposób dokonał ponownego obliczenia wysokości świadczenia w części obliczanej na podstawie art. 53 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r., poz. 887 z późn. zm., dalej jako: ustawa emerytalna), ustalając ostatecznie jego wysokość w sposób niekorzystny dla ubezpieczonej (w porównaniu do wydanej wcześniej decyzji z dnia 25 stycznia 2016 r.). Zdaniem sądu działanie organu rentowego było w tym zakresie pozbawione jakichkolwiek podstaw prawnych

W analizowanym przypadku w dniu 12 stycznia 2016 r. w związku z ustaniem zatrudnienia ubezpieczona złożyła w ZUS wniosek o podjęcie wypłaty emerytury przyznanej jej decyzją z dnia 2.04.2014 r. i zawieszoną z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia, jednocześnie wnosząc o przeliczenie świadczenia.

W rozpoznaniu tego wniosku organ rentowy w dniu 25 stycznia 2016 r. wydał decyzję o wznowieniu wypłaty emerytury; dokonał przy tym jednocześnie ponownego wyliczenia wysokości świadczenia. Ustalając wysokość emerytury dla B. K. w części ustalonej na podstawie art. 53 organ rentowy zweryfikował przy tym zarówno długość okresów ubezpieczenia (uwzględniając dodatkowy staż pracy przypadający po przyznaniu świadczenia), jak i na nowo ustalił podstawę wymiaru tej emerytury. Na potrzeby wyliczenia świadczenia w tej części organ rentowy, stosując art. 110 ustawy emerytalnej, obliczył podstawę wymiaru emerytury, przyjmując do jej ustalenia przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 10 lat kalendarzowych od 2005 do 2014. Wyliczony na nowo wwpw wyniósł 115,52%. Przyjęto również nową kwotę bazową obowiązującą w dacie podjęcia wypłaty świadczenia, tj. kwotę 3308,33 zł. Podstawa wymiaru obliczona przez pomnożenie wwpw 115,52% przez kwotę bazową 3308,33 zł wyniosła 3821,78 zł. Organ rentowy zweryfikował również liczbę okresów składkowych przyjętych do wyliczenia wysokości świadczenia w tej części. Na potrzeby wyliczenia emerytury na podstawie art. 53 uwzględnił w stażu ubezpieczeniowym 36 lat, 6 miesięcy i 1 dzień okresów składkowych (438 miesięcy), które przeliczył przy zastosowaniu wskaźnika 1,3 % i 1 rok i 20 dni (12 miesięcy) okresów nieskładkowych, które przeliczył przy zastosowaniu wskaźnika 0,7%. Wysokość tak wyliczonego świadczenia wyniosła 2634,20 zł.

Następnie – w dniu 23 marca 2016 r. – organ rentowy z urzędu dokonał przeliczenia wypłacanej ubezpieczonej emerytury. Organ rentowy w decyzji tej z urzędu skorygował m.in. sposób wyliczenia podstawy emerytury w części obliczanej na podstawie art. 53, przyjmując do jej wyliczenia zarobki ubezpieczonej z lat od 2004 do 2013 i kwotę bazową w wysokości 3191,93 zł. Po przeliczeniu wysokość emerytury obliczanej w tej części wyniosła 2555,94 zł. Organ rentowy wyjaśnił przy tym, że przeliczenia dokonał na podstawie art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej, tłumacząc, że w decyzji z dnia 25 stycznia 2016 r. popełnił błąd, dokonując przeliczenia emerytury w części ustalonej na

podstawie art. 53 ustawy emerytalnej. Przeliczenia tej części emerytury dokonał bowiem na podstawie art. 110 ustawy emerytalnej przy przyjęciu zarobków ubezpieczonej przypadających w części po przyznaniu świadczenia, którego wypłata podlegała zawieszeniu i nowej kwoty bazowej, gdy tymczasem w przypadku osób, które mają przyznaną emeryturę na podstawie art. 183 (a taką właśnie emeryturę przyznano ubezpieczonej w kwietniu 2014 r.) do ponownego ustalania emerytury w związku z podleganiem ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym po dniu przyznania prawa do świadczenia stosuje się art. 108 ustawy emerytalnej, wyłączający możliwość przeliczenia świadczenia na podstawie art. 110 ustawy emerytalnej. W konsekwencji, decyzją z dnia 23 marca 2016 r., organ rentowy z urzędu skorygował swój błąd, dokonując prawidłowego wyliczenia należnego ubezpieczonej świadczenia z uwzględnieniem przepisu art. 108 ustawy emerytalnej.

Mając na uwadze powyższe sąd zauważył, że faktycznie w analizowanym przypadku pracownica ZUS wydając w dniu 25 stycznia 2016 r. decyzję dotyczącą wznowienia wypłaty i ponownego ustalenia wysokości emerytury dokonała przeliczenia emerytury dla B. K. w części ustalonej na podstawie art. 53 ustawy emerytalnej, stosując przepis art. 110 tejże ustawy i przyjmując zarobki ubezpieczonej m.in. za rok 2014, a zatem przypadające w części po przyznaniu świadczenia; uwzględniono ponadto wysokość nowej kwoty bazowej ustalonej na dzień złożenia wniosku o wznowienie wypłaty świadczenia.

Nawet jednak jeśli działanie takie uznać za błędne (decyzja z 25 stycznia 2016 r. jako prawomocna nie podlegała ocenie sądu), to w ocenie sądu w analizowanym przypadku organ rentowy nie miał żadnych podstaw prawnych, by samodzielnie, mocą swojej arbitralnej, wydanej bez poszanowania jakichkolwiek norm proceduralnych, decyzji skorygować ten błąd.

W tym zakresie sąd zwrócił uwagę, że wyrokiem z dnia 28 lutego 2012 r. (sygn. akt K 5/11; Dz. U. z 2012 r. poz. 251) Trybunał Konstytucyjny orzekł, że przepis art. 114 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przewidujący możliwość ponownego ustalenia z urzędu prawa do świadczenia, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji okaże się, że przedłożone dowody nie dawały podstaw do ustalenia prawa do emerytury lub renty albo ich wysokości, jest niezgodny z zasadą zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa, wynikającą z art. 2 oraz art. 67 ust. 1 Konstytucji. Przepis ten utracił moc prawną z dniem ogłoszenia wyroku w Dzienniku Ustaw, co oznacza, że z dniem 8 marca 2012 r. Trybunał Konstytucyjny uznał, że przepis ten, pozwalający organowi rentowemu w każdym czasie zweryfikować wydaną decyzję i cofnąć prawo do emerytury lub renty albo świadczenie obniżyć, jest niezgodny z Konstytucją. Organ rentowy miał do tego prawo w przypadkach, gdy po uprawomocnieniu się decyzji okazywało się, że dowody, na których decyzja była oparta nie dawały prawa do emerytury lub renty albo do ustalenia jej wysokości na danym poziomie. Zakwestionowany przepis dawał więc organowi rentowemu możliwość zweryfikowania, nawet po wielu latach, prawomocnej decyzji tylko wskutek odmiennej oceny tych samych dowodów, na których decyzja została oparta. Trybunał nie zakwestionował przy tym możliwości weryfikacji decyzji emerytalnych i rentowych w przypadkach, gdy ZUS wykryje, że osoba zainteresowana chciała wyłudzić świadczenia przedstawiając fałszywe dokumenty. Za niezgodne z Konstytucją uznał natomiast weryfikowanie decyzji w przypadkach, w których świadczeniobiorcy złożyli wszystkie potrzebne, ich zdaniem, dokumenty, które ZUS zaakceptował, przyznał świadczenie i je wypłacał, a następnie cofnął decyzję o przyznaniu świadczenia, ewentualnie ustaleniu jego wysokości.

W konsekwencji po ogłoszeniu w dniu 8 marca 2012 r. wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 lutego 2012 r. w sprawie K 5/11 z polskiego porządku prawnego została usunięta podstawa prawna do ponownego rozpoznania z urzędu uprawnień i wstrzymania wypłaty świadczeń nienależnych, lecz przyznanых wskutek niewywołanego przez świadczeniobiorcę błędu organu rentowego (tak: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 2013 r. w sprawie III UZP 5/12). W tej sytuacji, wobec utraty mocy obowiązującej przepisu art. 114 ust. 1a ustawy emerytalnej, organ rentowy nie miał jakichkolwiek podstaw prawnych do zweryfikowania z urzędu prawidłowości decyzji z dnia 25 stycznia 2016 r. w zakresie przyjętego sposobu wyliczenia należnej ubezpieczonej emerytury w części obliczonej na podstawie art. 53.

Podstawy do weryfikacji z urzędu decyzji z dnia 25 stycznia 2016 r. nie mógł stanowić wskazywany przez organ rentowy art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej, skoro jedyną i wyłączną przyczyną wydania zaskarżonej decyzji był wcześniejszy błąd organu popełniony przy wyliczeniu należnego B. K. świadczenia. Błąd ten nie został wywołany w jakikolwiek sposób z winy ubezpieczonej i przy jej udziale.

W myśl art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość. Uwzględniając prawidłową tego przepisu, zapoczątkowaną uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2003 r. w sprawie III UZP 5/03, w orzecznictwie sądowym uznaje się, że nie obejmuje on takich sytuacji, w których błędne ustalenie przez organ rentowy prawa do świadczenia lub jego wysokości nastąpiło z przyczyn leżących wyłącznie po stronie tego organu. W wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 6 czerwca 2014 r. (III AUa 1791/13) wypowiedziano pogląd, że możliwość zastosowania art. 114 ust. 1 nie dotyczy takich sytuacji, w których błędne ustalenie przez organ rentowy prawa do świadczenia lub jego wysokości nastąpiło z przyczyn leżących wyłącznie po stronie tego organu. Podobnie wypowiedział się Sąd Apelacyjny w Rzeszowie w wyroku z dnia z dnia 11 czerwca 2014 r. (III AUa 30/14), stwierdzając, że ponowna ocena dowodów i stwierdzonych w nich okoliczności nie stanowi podstawy do wznowienia postępowania w trybie art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej. We wcześniejszym postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 2013 r. sąd ten uznał, że postępowanie w sprawie o świadczenia emerytalno-rentowe "wznowione" z urzędu w trybie omawianego przepisu powinno być następstwem uzyskania przez organ rentowy nowych dowodów lub ujawnienia nowych okoliczności. Nie powinno natomiast służyć pozyskaniu takich dowodów (ujawnieniu okoliczności). Jeżeli więc w sprawie nie pojawiają się takie nowe dowody lub nie ujawniają się nowe okoliczności, nie jest dopuszczalne wszczęcie postępowania na tej podstawie. W uzasadnieniu tego orzeczenia podkreślono, że odmienna ocena dowodów dołączonych do wniosku o emeryturę lub rentę przeprowadzona przez organ rentowy po uprawomocnieniu się decyzji przyznającej świadczenie, nie jest okolicznością uzasadniającą wszczęcie z urzędu postępowania o ponowne ustalenie prawa do świadczeń.

Sąd Okręgowy orzekający w niniejszej sprawie, w pełni akceptując przedstawiony wyżej jednoznaczny sposób wykładni przepisu art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej, uznał, że w okolicznościach niniejszej sprawy dokonanie przez organ rentowy korekty wysokości emerytury w części obliczonej na podstawie art. 53 było niedopuszczalne. W okresie pomiędzy styczniem a marcem 2016 roku nie ujawniły się bowiem jakiegokolwiek nowe okoliczności lub też nie zostały przedłożone jakieś nowe dowody, które mogłyby uzasadniać wydanie przez organ rentowy (prawidłowo stosujący obowiązujący go w tym zakresie przepis art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej) decyzji przeliczającej należną ubezpieczonej emeryturę w części obliczonej na podstawie art. 53 o odmiennie treści niż ta, która została wydana w dniu 25 stycznia 2016 r. Organ rentowy nie mógł więc po raz drugi ponownie – w odmienny niż zrobił to wcześniej sposób – rozpoznać tego samego wniosku B. K.. W konsekwencji, wyliczając wysokość należnej ubezpieczonej emerytury, organ rentowy nie miał podstaw by przyjąć do wyliczenia podstawy wymiaru świadczenia zarobków ubezpieczonej z lat od 2004 do 2013 i kwoty bazowej w wysokości 3191,93 zł, w miejsce przyjętych w decyzji wydanej w styczniu 2016 r. zarobków z lat od 2005 do 2014 i kwoty bazowej 3308,33 zł.

Mając na uwadze powyższe sąd uznał, że należna B. K. emerytura w części ustalonej na podstawie art. 53 powinna wynosić 2.634,20 zł, czyli tyle, ile zostało prawomocnie ustalone przez organ rentowy w decyzji z dnia 25 stycznia 2016 r. Natomiast część emerytury ustalana na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej powinna wynosić 2014,38 zł (jak to zostało ustalone w decyzji z dnia 23 marca 2016 r.), tj. przy przyjęciu, że kwota zwaloryzowanych składek wynosi 199.276,25 zł, kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wynosi 369.181,41 zł, zaś średnie dalsze trwanie życia 282,20 miesięcy.

Sąd zwrócił w tym zakresie uwagę, że w decyzji z dnia 25 stycznia 2016 r. wyliczając emeryturę w części ustalonej na podstawie art. 26 organ rentowy nie uwzględnił wszystkich składek zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonej. Dokonując waloryzacji składek zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonej pominięto bowiem składki należne za grudzień 2015 r. W konsekwencji wysokość zwaloryzowanych składek ustalono wówczas na

kwotę 198.175,09 zł. Obecnie więc, przy wyliczaniu emerytury w części ustalanej na podstawie art. 26 należało przyjąć prawidłową wysokość zwaloryzowanych składek zgromadzonych na koncie ubezpieczonej. Wyliczona na nowo kwota zwaloryzowanych składek przy uwzględnieniu dodatkowo kwoty składek zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonej za grudzień 2015 wyniosła zaś 199.276,25 zł.

W tej sytuacji emerytura obliczona dla B. K. zgodnie z zasadami określonymi w art. 183 ustawy emerytalnej w tej sytuacji powinna wynieść 2138,34 zł (tj. 20% emerytury obliczonej na podstawie art. 53 ustawy emerytalnej - 526,84 zł i 80% emerytury obliczonej na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej tj. 1611,50 zł).

Sąd na mocy przepisu art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił więc w punkcie I. sentencji wyroku zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustalił, iż poczynając od 1 kwietnia 2016 r. wysokość należnej ubezpieczonej i przysługującej jej do wypłaty emerytury obliczonej zgodnie z art. 183 ustawy emerytalnej wynosi 2138,34 zł.

W punkcie II. sentencji wyroku sąd oddalił odwołanie w pozostałym zakresie, tj. w zakresie dotyczącym możliwości wzięcia pod uwagę przy obliczaniu wysokości świadczenia dla B. K. zarobków z roku 2015. Nie znalazł bowiem podstaw do uwzględnienia wniosku ubezpieczonej o dokonanie przeliczenia emerytury w części obliczanej na podstawie art. 53 przy uwzględnieniu wynagrodzeń otrzymywanych przez B. K. w 2015 roku.

Ubezpieczonej, jako osobie, która osiągnęła wiek uprawniający do emerytury w roku 2014, zostało przyznane prawo do emerytury obliczonej na podstawie art. 183 ust. 5 ustawy emerytalnej jako świadczenie najkorzystniejsze (wynoszące 20% emerytury obliczonej na podstawie art. 53 oraz 80% emerytury obliczonej na podstawie art. 26). W mającym w takim przypadku zastosowanie przepisie ust. 6 art. 183 wskazano zaś, że do ponownego ustalenia wysokości emerytury, o której mowa w ust. 1-5, z tytułu podlegania ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym po dniu przyznania emerytury stosuje się art. 108. Przepis ten nie zawiera natomiast odesłania do innych przepisów regulujących ponowne ustalenie wysokości emerytur.

Mając na uwadze powyższe sąd zwrócił uwagę, że w art. 108 ust. 1 ustawy emerytalnej wskazano, że jeżeli po dniu, od którego przyznano emeryturę określoną w art. 24 lub 24a, emeryt podlegał ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, wysokość świadczenia ulega ponownemu ustaleniu w sposób określony w ust. 2. Art. 108 ust. 2 nakazuje zaś powiększyć emeryturę [obliczoną według zasad określonych w art. 26, tj. stanowiącą równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia (tj. kwoty składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego) przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego] o kwotę wynikającą z podzielenia składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego po dniu ustalenia prawa do emerytury i zwaloryzowanych zgodnie z art. 25 przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia ustalone dla wieku danego ubezpieczonego w dniu złożenia wniosku o przeliczenie wysokości emerytury. Ponieważ chodzi o uwzględnienie składek odprowadzonych już w trakcie pobierania emerytury, art. 108 ust. 4 stanowi, że podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek zaewidencjonowanych od miesiąca, od którego została podjęta wypłata emerytury po raz pierwszy, do miesiąca poprzedzającego miesiąc zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie emerytury. Uwzględniając, że emeryt może w dalszym ciągu po nabyciu prawa do świadczeń podlegać ubezpieczeniu emerytalnemu i opłacać składki z różnych tytułów, to zgodnie z art. 108 ust. 5, zasadę tę stosuje się odpowiednio do kolejnych wniosków o ustalenie emerytury w nowej wysokości.

Artykuł 108 ustawy reguluje jednak sposób ponownego ustalania wysokości świadczenia w związku z podleganiem ubezpieczeniom społecznym po przyznaniu emerytury wyłącznie w zakresie emerytur obliczanych zgodnie z art. 26.

W tej sytuacji, wobec wyraźnego odesłania w art. 183 ust. 6 ustawy emerytalnej do art. 108, podleganie przez B. K. ubezpieczeniom społecznym po przyznaniu emerytury na podstawie art. 183 uzasadniało wyłącznie ponowne ustalenie wysokości emerytury mieszanej w części ustalanej na podstawie art. 26.

Odnosnie zaś do części emerytury obliczanej na podstawie art. 53 ustawy emerytalnej – wobec braku odesłania w art. 183 do reguł wynikających z art. 110 tejże ustawy – brak było możliwości ponownego ustalenia wysokości podstawy

emerytury w tej części przy przyjęciu zarobków przypadających w całości lub w części po przyznaniu świadczenia (to że organ rentowy uczynił tak w decyzji z 25 stycznia 2016 roku jest całkowicie odrębną i szczegółowo omówioną wyżej kwestią, w której znaczenie odgrywa fakt prawomocności wskazanej decyzji).

Należy zauważyć, że brak możliwości ponownego ustalenia wysokości podstawy wymiaru emerytury mieszanej w części obliczanej na podstawie art. 53 może wydawać się krzywdzący dla osób, które zdecydowały się na zawieszenie prawa do świadczenia, ponieważ de facto kontynuowanie zatrudnienia przy jednoczesnym zawieszeniu prawa do świadczenia będzie powodowało, że osoby te będą mogły otrzymywać świadczenie niższe, aniżeli gdyby w ogóle nie wystąpiły o ustalenie prawa do świadczenia. Gdyby bowiem prawo do świadczenia nie zostało w ogóle ustalone, to ubezpieczona mogłaby po okresie zatrudnienia domagać się ustalenia prawa do świadczenia z wyższą podstawą wymiaru świadczenia. Jednakże w tym miejscu podkreślenia wymaga, że mankamenty przepisu art. 183 (który zawiera odesłanie w zakresie zasad ponownego ustalenia wysokości emerytury uregulowanej w tym przepisie w związku z podleganiem ubezpieczeniom społecznym po przyznaniu tego świadczenia wyłącznie do art. 108 ustawy emerytalnej) nie wpływają na zasadność interpretacji, według której wobec wyraźnego odesłania zawartego w przepisie art. 183 ust. 6 w przypadku emerytur, dla których podstawę ustalenia wysokości stanowi art. 183 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, do ponownego obliczenia wysokości świadczenia w sytuacji kontynuowania zatrudnienia po przyznaniu takiej emerytury będą miały zastosowanie wyłącznie normy określone w art. 108 ww. ustawy. Przepis art. 183 ust. 6 nie przewiduje bowiem możliwości wyboru sposobu przeliczenia świadczenia po ustaleniu prawa do emerytury mieszanej i odsyła wyłącznie do art. 108.

Bez znaczenia dla rozstrzygnięcia przy tym pozostawało, że ubezpieczona po przyznaniu emerytury w 2014 r. nie pobierała świadczenia wskutek jego zawieszenia od dnia ustalenia do niego prawa do dnia zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie świadczenia. Sąd zwrócił uwagę, że argumentacja ubezpieczonej w tym zakresie sprowadzała się de facto do wskazania, że aktualnie jej emerytura powinna zostać ustalona z zastosowaniem reguł obowiązujących w czasie uzyskiwania prawa do emerytury po raz pierwszy. Takie stanowisko nie jest trafne, gdyż przyznana B. K. w związku z ustaniem zatrudnienia emerytura nie stanowi nowego świadczenia, które w związku z tym powinno zostać ustalone z uwzględnieniem reguł dotyczących określenia wysokości emerytury przyznawanej po raz pierwszy. Stanowisko to wymagałoby przyjęcia założenia, że prawo do emerytury przyznanej od 1 marca 2014 r. wygasło. Tymczasem przepisy obowiązujące prawa nie dają podstaw do przyjęcia takiego założenia.

Co za tym idzie, koniecznym stało się orzeczenie jak w punkcie II. sentencji wyroku.